

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Barn kvinnor unga och asyl
Mehrnaz Aram

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-03-05

HSN 2024-0778

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Förändringar i överenskommelse med Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) avseende hälsoundersökningar för asylsökande med flera år 2025

Ärendebeskrivning

Ärendet innehåller förslag till förändringar i överenskommelse avseende hälsoundersökningar för asylsökande med flera med Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) (HSN 2017-1999). Avtalet förlängs för perioden den 1 januari 2025 till och med den 31 december 2025.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Tillägg till överenskommelsen om hälsoundersökningar för asylsökande med flera

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Överenskommelse med Stockholms läns sjukvårdsområde (HSN 2017-1999) om hälsoundersökningar för asylsökande med flera förlängs för perioden den 1 jan 2025 till och med den 31 december 2025.
2. Uppdraget utvidgas till att även omfatta grundvaccination av målgruppen.
3. Ersättningsjustering för Valsta vårdcentral avseende uppdraget att tillhandahålla vård på Migrationsverkets förvarsverksamhet i Märsta godkänns.
4. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att återkomma till nämnden med förslag om avslut av tilläggsuppdrag för hälsoundersökningar för flyktingar från Ukraina. Uppdraget övergår

till SLSO samt Capio Rågsved och Wasa inom ramen för
hälsoundersökningsuppdraget.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Enligt lag (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande med flera och lag (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utländska medborgare som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd ska asylsökande, personer utan tillstånd samt vissa andra migrantgrupper (benämns fortsättningsvis enbart som "asylsökande"), erbjudas en hälsoundersökning. Syftet är att upptäcka psykiska och fysiska vårdbehov, informera om hälso- och sjukvården, samt erbjuda provtagning enligt smittskyddsrekommendationerna. Hälsoundersökningen är frivillig och kostnadsfri för patienten.

Tilläggsavtal hälsoundersökningar för asylsökande

Sedan 2017 har SLSO ett tilläggsavtal till husläkaruppdraget för hälsoundersökningar på Skärholmen vårdcentral, Hallunda vårdcentral, Valsta vårdcentral, Rissne vårdcentral, Rinkeby vårdcentral och Jordbro vårdcentral (HSN 2017-1999). Därtill har även två privata husläkarmottagningar tilläggsuppdraget, Capio Rågsved och Capio Wasa (HSN 2020-1421, HSN 2021-2169).

Ersättningsmodellen för uppdraget är produktionsrelaterad och genomförd hälsoundersökning ersätts med 3100 kronor. I uppdraget ingår även stödsamtal som kan erbjudas målgruppen vid behov och ersätts med 1200 kronor per stödsamtal. Totalt uppgick ersättningen för uppdraget år 2022 till cirka tio miljoner kronor och år 2023 till cirka 7,8 miljoner kronor.

Tilläggsuppdrag hälsoundersökningar för flyktingar från Ukraina

Under 2022 anlände ett betydande antal ukrainska flyktingar till Sverige till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Personer som erhållit massflyktingstatus från Ukraina ska, i likhet med asylsökande, erbjudas hälsoundersökningar. Ett tillfälligt förenklat uppdrag avseende hälsoundersökning togs därför fram anpassad till målgruppen där bland annat skriftlig information ersatte ordinarie muntlig information. I uppdraget ingår även erbjudande om grundvaccination i enlighet med Smittskydd Stockholms rekommendationer.

Uppdraget bedrivs som ett valbart tilläggsuppdrag till vårdgivare inom vårdval husläkarverksamhet med basal hemsjukvård. Antalet mottagningar med tilläggsuppdrag har successivt minskat i takt med minskat behov och i dagsläget är nio privata husläkarmottagningar godkända för tilläggsuppdraget; Haninge vårdcentral, Kry vårdcentral Älta, Kry vårdcentral Gallerian, Capio vårdcentral Kista, Märsta Närvård, Skärholmenhälsan vårdcentral, Vårbergs vårdcentral och Ronna vårdcentral.

Ersättningsmodellen för uppdraget är produktionsrelaterad och genomförd hälsoundersökning ersätts med 2175 kronor. I uppdraget ingår även stödsamtal som kan erbjudas målgruppen vid behov och ersätts med 1200 kronor per stödsamtal. Totalt uppgick ersättningen för uppdraget år 2022 till cirka 20,1 miljoner kronor och cirka 4,4 miljoner kronor för år 2023.

Tillhandahålla vård på Migrationsverkets förvarsverksamhet

Migrationsverket och Polismyndigheten kan besluta att en utländsk person ska tas i förvar, bland annat för att verkställa ett beslut om av- eller utvisning eller för att utreda personens identitet och rätt att vistas i Sverige. Migrationsverket ansvarar för driften och i Region Stockholm ligger förvarsverksamheten i Märsta. Personer som hålls i förvar har rätt till viss subventionerad sjukvård enligt lag (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande med flera. Inom ramen för tilläggsavtalet med SLSO avseende hälsoundersökningar har Valsta vårdcentral i uppdrag att tillhandahålla vård på Migrationsverkets förvar i Märsta när behov finns hos förvarstagna. Antalet intagna på förvaret har ökat under det senaste året och förvarsverksamheten har en maximal kapacitet på 172 förvarsintagna individer. Ersättning för uppdraget utgår enligt utomlänprislistan. Totalt uppgick ersättningen för uppdraget till cirka 4,3 miljoner kronor för helår 2023.

Kostnadsfri grundvaccination till vuxna asylsökande

I budgeten för år 2024 beslutades att regionen ska erbjuda kostnadsfri grundvaccination för vuxna personer som enligt lag ska erbjudas hälsoundersökning och som bedöms sakna grundskydd mot mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta. Kostnadsfri vaccination erbjuds idag i Region Stockholm endast till massflyktingar från Ukraina samt till barn under 18 år.

Överväganden

Sveriges andel av det totala antalet asylsökande inom EU och EES fortsätter att minska. Antalet asylsökande i Region Stockholm har minskat under senaste åren. Enligt Migrationsverkets prognos förväntas den sjunkande trenden fortsätta de närmaste åren. Nedanstående tabell visar antalet personer som ansökt om asyl i Sverige och i Region Stockholm. Från 2022 inkluderas även flyktingar från Ukraina. För år 2024 är enbart januari till oktober representerade i statistiken.

År	2021	2022	2023	2024
Asylsökande	11 594	14 938	12 766	7 581
Massflyktindirektivet	-	50 334	11 422	8 774
Totalt antal	11 594	65 272	24 188	16 355
Totalt antal (Stockholm)	1 721	16 659	6 037	4 911

Källa: Migrationsverket

EU:s ministerråd har beslutat att förlänga tillämpningen av massflyktsdirektivet som omfattar ukrainska medborgare till den 4 mars 2026. En lagändring, som trädde i kraft den 1 november 2024, ger ukrainska medborgare rätt till folkbokföring efter ett års vistelse i Sverige, vilket är tidigare än nuvarande regelverk tillåter. Antalet personer med massflyktsstatus kommer därmed att påverkas och ukrainska medborgare får samma rättigheter och skyldigheter som andra nyanlända gällande subventionerad hälso- och sjukvård. Undantag kvarstår dock för vissa rättigheter, såsom insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. Sammantaget leder minskat antal asylsökande samt ny lagstiftning för folkbokföring för ukrainska medborgare till minskat behov av hälsoundersökningar i regionen framgent.

Sverige är en del av EU:s migrations- och asylpakt som sedan år 2020 har i uppdrag att skapa en gemensam och mer enhetlig ram för att hantera migration- och asylfrågor bland medlemsländerna. Inom ramen för det gemensamma arbetet har Migrationsverket fått i uppdrag av regeringen att förbereda för ett reformerat mottagningssystem för asylsökande. Mot bakgrund av detta förväntas hanteringen av asylsökande, och därmed regionens uppdrag avseende tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdsinsatser till asylsökande, att förändras framöver.

Regionfullmäktige fattade den 26 mars 2024 beslut om den nya styrningen av hälso- och sjukvården i Region Stockholm för egenägd vård (RS 2023-0146). Från och med 1 januari 2026 kommer vårdavtal och

överenskommelser med egenägd vård att ersättas med uppdrag i fullmäktiges budget. För att möjliggöra tid till arbetet med att införliva avtalet i budget krävs att nuvarande tilläggsuppdraget med SLSO avseende tillhandahållandet av hälsoundersökningar förlängs under år 2025, då nuvarande tilläggsavtal löpte ut vid årsskiftet. Uppdraget kommer från och med 1 januari 2026 regleras i budget.

Behovet av tillhandahållandet av viss subventionerad sjukvård till förvarsverksamheten i Märsta har under de senaste åren ökat i takt med att antalet förvarsintagna ökat. Uppdrag bedrivs på förvarsverksamheten vilket innebär att arbetsmiljön skiljer sig från arbetet på en husläkarmottagning, exempelvis avseende säkerhetsåtgärder för personalen. Därtill har vårdtyngden hos de intagna ökat, vilket kräver utökat samarbete med personalen på förvarsverksamheten, kommunen samt specialistvård. Då ersättningen enbart består av produktionsrelaterad ersättning utifrån utomlänsprislistan föreslår förvaltningen införande av en fast ersättning på 240 000 kronor per år i syfte att täcka de ökade kostnaderna. Den fasta ersättningen ska täcka bland annat leverans av labprover, dubbelbemanning för att säkerställa arbetsmiljön för vårdpersonalen i den speciella arbetsmiljön samt utökat konsultationsstöd vid behov av läkarbedömning. Ersättningen föreslås utbetalas retroaktivt från 1 januari 2025.

Inför förlängningen av avtal med SLSO föreslås uppdraget utökas till att även omfatta grundvaccinationer till målgruppen enligt budgetuppdraget från 2024. Då syftet med hälsoundersökningen inkluderar att identifiera behov av smittskyddsåtgärder, inklusive kartläggning av vaccinationsstatus bedöms befintliga vårdgivare med erfarenhet av målgruppen lämpa sig väl för uppdraget. Utökningen av uppdraget leder till ett samlat omhändertagande för målgruppen, både avseende hälsoundersökningar och grundvaccination. Ersättning för uppdraget föreslås utgå enligt utomlänsprislistan, likt nuvarande tilläggsuppdrag för hälsoundersökningsuppdraget för asylsökande från Ukraina.

Till följd av nya regler avseende folkbokföring för medborgare från Ukraina föreslår förvaltningen att det tillfälliga uppdraget avseende hälsoundersökningar för flyktingar från Ukraina på sikt avslutas. Uppdraget att tillhandahålla hälsoundersökningar kommer därmed att övergå till befintliga mottagningar med tilläggsuppdraget där ukrainska medborgare får tillgång till samma typ av hälsoundersökning som medborgare från andra länder för att säkerställa en jämlik vård oavsett

patientens ursprungsland. Förslag om avveckling föreslås fattas av hälso- och sjukvårdsnämnden under 2025.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget om att utöka hälsoundersökningsuppdraget med att erbjuda kostnadsfri grundvaccination till asylsökande i hela Region Stockholm prognostiseras uppgå till cirka 3,3 miljoner kronor per år. Beräkningarna bygger på en prognos om cirka 8 000 asylsökande per år, varav uppskattningsvis tio procent förväntas vaccineras. Kostnaden består av ersättningen för ett sjuksköterskebesök i enlighet med utomlänsprislistan, total fem besök för påfyllningsdoser. Vaccinkostnaderna föreslås hanteras enligt ordinarie avtalsvillkor för husläkaruppdraget. Den ekonomiska uppskattningen är förenad med hög osäkerhet då antalet vuxna asylsökande som saknar grundvaccination och individens benägenhet att vaccinera sig är okänt.

Förslaget om att ukrainska medborgare erbjuds hälsoundersökning inom ramen för befintligt hälsoundersökningsuppdrag under 2025 medför att mellanskillnaden i ersättningen från hälsoundersökningar för flyktingar från Ukraina som i dagsläget ersätts med 2175 kronor och ersättningen för hälsoundersökningar för asylsökande som ersätts med 3100 kronor uppgår till 925 kronor. Förslaget bedöms leda till en kostnadsökning på mellan 300 000 och en miljon kronor per år, beroende på antalet nyanlända ukrainska medborgare. I enlighet med de nya reglerna för folkbokföring av ukrainska medborgare som trädde i kraft den 1 november förra året, kommer hälso- och sjukvårdskostnader för ukrainska medborgare som folkbokför sig övergå till ordinarie budget.

Förslaget om att införa en fast ersättning för tillhandahållandet av sjukvårdsinsatser till Migrationsverksamhetens förvarsverksamhet genererar en årlig ökad kostnad på 240 000 kronor.

Den totala ökade kostnaden för förslaget beräknas maximalt uppgå till 4 540 000 kronor. Med undantag för den föreslagna fasta ersättningen till Valsta vårdcentral är samtliga kostnadsökningar proportionerliga i förhållande till antalet asylsökande och personer som omfattas av massflyktindirektivet. Kostnaderna ryms inom ramen för den årliga schablonersättningen regionen får för asylsökande.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Beslutet förväntas få oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-03-05

HSN 2024-0778

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Beslutet förväntas bidra till ökad jämställdhet genom likvärdigt vårdutbud samt möjlighet till grundvaccination oavsett patientens ursprungsland.

Miljökonsekvenser

Beslutet förväntas få oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser

Beslutet förväntas leda till minskad administration då uppdraget kommer att övergå från att regleras i tilläggsavtal till att regleras i budet för år 2026.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till

SLSO
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2025-03-05